

Tudás és tudomány

Liturgiáról, liturgikus zenéről tanácskozó bizottságokban ismét és ismét tapasztaljuk, hogy ha munka közben tényekre hivatkozunk, gyorsan megkapjuk a választ: lehet, hogy ez tudományosan igaz, de most itt gyakorlati, lelkipásztori érdekről van szó, s a tudománynak itt semmi illetékessége nincsen. Valószínű, hogy itt valami félreértés, fogalmi zavar rejlik, mely egy dologra vonatkozó tudást, helytálló információt azonosít a tudománnyal. Kétségtelen, hogy a két dolog a latinban még egybeesik: a *scientia* tudást is, tudományt is jelent, a magyarban is ugyanabból a gyökérből származó szavakat használunk jelölésükre. De például a németben, angolban jól elválik egymástól *Kenntnis* és *Wissenschaft* vagy *knowledge* és *science*.

Nézzük először, mit is nevezünk tudományrakk. A tudományos munka megkívánja ugyan, hogy egy dologról lehetőleg mindent tudjunk, amit az elődök eredményei alapján tudni lehet, de azután következik csak a tényleges tudományos tevékenység: új kérdéseket kell feltenni, összegyűjteni a kérdéshez tartozó adatokat, azokat megfelelő módszerrel elemezni, s végül új megállapításokhoz, általánosításokhoz kell elérkezni. A tudóst – ha méltó e névre – az igazság megismerése hajtja, annak szolgálatában áll, s munkája közben nem azt nézi, hogy az igazság jó-e valamire. Igazi „transzcendens” tevékenység tehát a tudomány. Ez azonban nem jelenti, hogy a tudomány akár az új eredményekkel, akár a kutatás közben tisztuló szemléletmódjával ne nyújtana nélkülözhetetlen segítséget a gyakorlatnak is.

Az igazsággal kapcsol össze minket, s a tudományból forrásozik a tudás is, de azért mégiscsak különbözik attól. Nézzünk egy-két mindennapi példát. Az építészmérnök nem alkotó matematikustudós, de mi történne, ha a tervezés közben szembekerülne a matematikai igazságokkal. Az asztalosnak szüksége van tudásra: fa-fajtákról, azok természetéről, arról, hogy mire való egy bútor, mit milyen módon lehet egybeépíteni. A szőlőművesnek ismernie kell a különféle talajok minőségét, azt is, mire jó és milyen gondozást kíván egyik és másik szőlőfajta, milyen eljárások milyen eredménnyel járnak. A történelemtanárok többsége talán egész életében nem fedez föl egyetlen igazán új történelmi összefüggést sem, de ez nem menti föl az alól, hogy tudja a történelmet, másképpen hogyan lenne szabad tanítania (s bizonyára jobban fogja tanítani, ha valamicskét mégis „beleszagolt” a történettudományba is). Az orvostudományt kevesen művelik, de orvosi tudás nélkül nem lehet gyógyítani.

A példákat fölösleges szaporítani. Nyilvánvaló, hogy mindenkinek ahhoz képest, amit csinál, különböző szintű tudásra van szüksége ahhoz, hogy jól és becsülettel folytassa tevékenységét. Az erkölcs nem merül ki abban, hogy nem lopunk, nem csalunk; hozzátartozik az is, hogy megszerezzük, gyarapítsuk, „karban tartjuk” azt a tudást, mely szükséges munkánkhoz, állapotbeli kötelességeink teljesítéséhez. Van olyan tudás, melyet szüleinktől, van, amelyet egy mestertől, van, amit idősebb kollégáinktól, van, amit könyvből kell elsajátítani. Aztán van olyan szintje minden foglalkozásnak (a liturgia és liturgikus zene művelésének is), melyhez egy nagyon gyakorlatias tudást, készséget kell megtámasztani a szükséges ismeretekkel és helyes szemlélettel. Van olyan szint, melyen már bizonyos döntéseket kell hozni: ahhoz jóval szélesebb körű, elmélyült, korszerű, ellenőrzött és hiteles tudással kell bírni. Vannak minden szakmában – a miénkben is – olyan kérdések, melyekben a tudomány illetékessége még nagyobb. Minél fontosabb, minél átfogóbb ügyekről van szó, s minél inkább kell azokban ítéletet formálni, dönteni, netán alkotó munkát végezni, annál inkább megkövetelhető az egyéni véleményeknek biztos tudással való alátámasztása.

De még a legegyszerűbb gyakorlati foglalatosságban tevékenykedő ember számára is felszabadító, látókör-tágító az igazsággal való gyakori és személyes találkozás. Bár az intelligencia nem mérhető a tudás mennyiségével, mégis a több tudás az egész gondolkozást, ítélőerőt, látásmódot, minőségérzékét befolyásolja.

Legyünk fáradhatatlanok az egyházi dolgokra, a liturgiára, a zenére, a liturgikus zenére vonatkozó tudásunk gyarapításában, felfrissítésében. Élünk bőven azokkal az eszközökkel, melyek nem kis számban rendelkezésünkre állnak. Ne szürküljünk bele a mindennapi favágásba, s főként ne igazoljuk azt a tudás lenézésével, olykor gögös lenézésével. Legáltalább az igazság, a tudás, a tanulás utáni mohó vágyat tartjuk ébren magunkban!

Bizony saját szakmánkban is „éheznünk és szomjúhozunk kell az igazságot” ...